

# Politica externa si de Securitate comuna a Uniunii Europene

Încă de la înființarea ei, Comunitatea Europeană a urmărit interconectarea sistemelor economice ale statelor membre. Pornită inițial ca o uniune vamală, cu scopul de a controla producțiile de cărbune și oțel ale Germaniei, integrând economia acesteia într-un sistem european mutual, Comunitatea Europeană și-a dezvoltat cu timpul componenta politică, întărind instituțiile comune de la Bruxelles și adăugând, prin Tratatul de la Maastricht, embrionul unei componente militare vizând integrarea Uniunii Europei Occidentale în nou creată Uniune Europeană. De la Uniunea Vamală realizată prin Tratatul de la Roma din 1957, deciziile politice comune ale liderilor vest-europeni au dus popoarele Europei pe calea integrării la toate nivelurile, integrare exprimată prin Piața Unică, instituită de Actul Unic European, continuată de Uniunea Economică și Monetară, ivită în urma Tratatului de la Maastricht, și întărită de Tratatul de la Amsterdam, încununată în final cu adăugirea componentei militare, prin dezvoltarea unei viitoare armate comune europene, ca urmare a deciziei Summit-ului de la Köln, din iunie 1999.

În opinia specialiștilor în studii de securitate (Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde), conceptul modern de securitate include cinci factori cumulativi; securitatea unei entități statale este asigurată dacă se ține cont de fiecare dintre următoarele cinci componente: componenta politică a securității, componenta militară, componenta economică, componenta societală și cea ecologică. Problematika securității nu se confundă cu funcționarea normală a statului pe aceste dimensiuni, ci se referă numai la amenințările care, prin dimensiunile menționate, pun în pericol însăși existența statului. Securitatea politică se referă la stabilitatea organizațională a statelor, a sistemelor de guvernământ și a ideologiilor care le legitimează. Componenta militară a securității privește interconexiunea următoarelor două niveluri: al armelor ofensive și al capacităților defensive ale statelor, împreună cu percepția statelor despre intențiile celorlalți participanți la viața internațională. Securitatea economică privește accesul la resurse, finanțare și piețe necesare pentru a susține nivele acceptabile ale dezvoltării și

puterii statului. Când vorbim despre securitate societală, ne referim la menținerea, în cadrul unor condiții acceptabile pentru a permite procesul de evoluție, a identității naționale colective, a modelelor tradiționale ale limbii, culturii, religiei și obiceiurilor unui popor. După cum evoluează evenimentele, unele dintre cele mai mari probleme pentru securitatea europeană le va pune componenta societală, datorită situațiilor existente în Bosnia-Herțegovina, Transnistria, Macedonia, Kosovo, Belarus, Muntenegru. Securitatea mediului înconjurător privește păstrarea la nivel local a biosferei planetare, ca suport esențial al sistemului de care depind toate celelalte activități umane<sup>1</sup>.

Tot în accepțiunea grupului de la Copenhaga accepțiunea Grupului de la Copenhaga, regiunile(comunitățile) de securitate au următoarele caracteristici<sup>2</sup>, oglindite perfect de construcția europeană:

- au în componență două sau mai multe state;
- aceste state constituie o grupare geografică coerentă;
- relația între statele respective este marcată de interdependență din punctul de vedere al securității, în sens pozitiv sau negativ, dar care este oricum în mod semnificativ mai puternică între statele respective decât cea dintre ele și alte entități din afara comunității;
- modelul securității interdependente trebuie să fie profund și durabil.

De-a lungul anilor, Uniunea Europeană a construit baza unei securități prin cooperare, tratatele semnate între membrii Uniunii consfințind gradual translația unor atribute ale suveranității naționale către autoritățile centrale de la Bruxelles. Astfel, în 1957, prin Tratatul de la Roma, se introduceau doar principii generale legate de obiectivele comune, în Actul Unic European din 1986 avem prima menționare a așa-numitei „Cooperări Politice Europene”, iar ulterior, în 1991, în Tratatul de la Maastricht, se prevăd măsuri pentru transformarea Uniunii Europei Occidentale în „brațul armat al Uniunii Europene”<sup>3</sup>. Titlul V al Tratatului de la Maastricht, intitulat, „Dispoziții privind Politica Externă și de Securitate Comună”, se ocupă de reglementarea PESC, pe parcursul articolelor J - J.11. Mecanismele principale se bazează pe informarea reciprocă a statelor membre cu privire la problematicile de politică externă și de securitate, pe adoptarea unor acțiuni comune și, foarte important, pe faptul că, în virtutea suveranității partajate între statele membre și instituțiile europene, Consiliul European definește principiile și

orientările generale ale PESC. Mai mult, Tratatul de la Amsterdam din 1998 întărește prerogativele Consiliului European asupra unor forțe armate comune ale statelor membre, arătând la articolul J.3 al Tratatului că respectivul Consiliu „definește principiile și orientările generale ale Politicii Externe și de Securitate Comune, inclusiv pentru problemele care au implicații în domeniul apărării”<sup>4</sup>.

Analizând istoria creării unei Politici Externe și de Securitate Comună, trebuie să amintim momentul deciziei politice de a reînarma Germania în anii 50 când, pentru a permite acest lucru, Franța, Germania, Italia, Belgia, Luxemburg și Olanda au inventat proiectul Comunității de Apărare Europene, inițiind crearea unei armate europene comune. Proiectul a fost respins mai târziu (1954) de către Franța, din cauza neînțelegerilor politice dintre țările fondatoare. La trei ani după stabilirea Comunității Economice Europene, dorința de a reîncepe construcția politică a apărut sub auspiciile lui De Gaulle. Francezul Christian Fouchet a pregătit trei propuneri în anii 1961-1962, cunoscute sub numele de „Planul Fouchet”. Cooperarea interstatală trebuia să ducă la o politică externă unică, statele membre trebuiau să-și întărească securitatea în comun și să-și coordoneze politicile de apărare. Ultima dintre acestea prevedea consultări bilaterale periodice și comitete comune de lucru, care pregăteau reuniunile la nivel înalt - inclusiv un comitet în domeniul apărării. Din nefericire însă, a fost rândul celorlalți să respingă acest „Tratat asupra Uniunii Statelor” motivându-se că nu se dorește o colaborare excesivă între state și nici ruperea legăturii cu SUA și NATO. Totuși, în 1969, la Summit-ul de la Haga, cei șase membri ai CEE au reafirmat necesitatea de a unifica politic Europa. În 1970 s-a adoptat Raportul Davignon, marcând Cooperarea Politică Europeană, deși aceasta se referea exclusiv la politica externă. Treisprezece ani mai târziu, la Stuttgart, s-a mai făcut un pas: aspectele politice și economice ale securității au fost incluse între obiectivele CPE. Până la momentul Maastricht, diplomația occidentală și-a armonizat pozițiile față de statele terțe, pe baza acordurilor informale, dar în lipsa unor structuri comune ale Comunității Economice Europene.

Tratatul de la Amsterdam a adus schimbări pragmatice cu privire la următoarele chestiuni: s-a creat o celulă de planificare politică și analiză, s-a înființat poziția de Înalt Reprezentant al PESC, s-a adoptat votarea de către Majoritatea Calificată (QMV) pentru implementarea măsurilor și extinderea cooperării în domeniul managementului de criză

între UE și UEO. Din acest moment, unele analize ale cancelariilor occidentale au considerat că responsabilitatea PESC se restrânge doar la reacții față de crizele ce pot apărea, în sensul intervențiilor militare și/sau diplomatice, deci incluzând aspectele legate de apărare, iar alții au preferat să disocieze politica diplomatică și de securitate de aspectele legate de apărare.

În ceea ce privește forțele armate comune, ulterioare semnării Tratatului de la Maastricht, semnalul a fost dat de Franța și Germania care creau, în mai 1992, EUROCORPS, marcând prima etapă a unei apărări europene autonome. Inițiativa continuă cooperarea bilaterală franco-germană, care a demarat în 1963, în contextul juridic fixat de Tratatul de la Élysée. Scopurile creării acestui corp de armată comun franco-german au fost să contribuie la apărarea Europei, în conformitate cu Art. 5 al Tratatului fondator al UEO, să mențină pacea și să asigure asistența umanitară în afara zonei de acțiune a NATO. Din punct de vedere politic, momentul ales la începutul anilor 90 a reprezentat soluția de compromis față de răcirea relațiilor franco-germane în momentul unificării: Franța dorea să mențină trupe pe teritoriul Germaniei unificate, fiind obligată în același timp să trateze fostul adversar ca pe un partener egal. Chiar dacă, la început, această inițiativă a fost tratată cu nepăsare sau neliniște din partea Marii Britanii și, respectiv, a Olandei, după puțin timp aceste două țări s-au oferit și ele să colaboreze pentru consolidarea corpului de armată comun, în urma obținerii unor asigurări cu privire la preeminența NATO în domeniul apărării colective a aliaților. Două noi unități multinaționale, EUROFOR și EUROMARFOR, au completat inițiativa franco-germană. Cele două unități au fost create de către Franța, Spania și Italia pe 15 mai 1995, în urma sesiunii ministeriale a UEO de la Lisabona. Prima este o unitate terestră ușoară, mobilă, concepută pentru intervenții în cadrul crizelor de joasă intensitate sau pentru acțiuni umanitare și dotată cu 10.000 de oameni. Cea de-a doua este o forță maritimă, dotată cu capacități aeronavale; capacitățile navale reunesc statele membre ale UE, permițându-le să controleze împreună întregul sector mediteranean, ceea ce nu s-ar fi putut realiza în mod individual.

Marea Britanie a fost atrasă la formarea Grupului Aerian European, inițiativă lansată la Summit-ul de la Chartres din 1994, Grup care avea ca obiective să realizeze o complementaritate tehnică între cele două forțe aeriene naționale și să asocieze Marea

Britanie, din punct de vedere politic, procesului multinațional. GAE a fost extins în 1999, pentru a include Germania, Olanda, Belgia și Spania.

Aceste forțe europene sunt puse la dispoziția UEO, fiecare având atribuții diferite. Misiunile lor sunt fixate în Declarația de la Petersberg a UEO, semnată la 19 iunie 1992:

- contribuția la apărarea comună a Aliaților europeni;
- intervenții umanitare sau cu scopul de a evacua resortisanții europeni din zonele de conflict;
- misiuni de menținere a păcii;
- intervenții ale forțelor combatante în cadrul gestiunii crizelor.

Un moment important în istoria PESC europene l-a constituit întâlnirea franco-britanică de la Saint-Malo, din 4 decembrie 1998. Pentru prima dată, în Declarația Comună asupra Apărării Europene, s-a subliniat clar nevoia ca Uniunea Europeană să aibă capacitatea pentru acțiuni autonome, susținută de forțe militare credibile, mijloacele pentru a decide folosirea lor și pregătirea de a o face. Era o schimbare istorică a poziției britanice, care până atunci se situase undeva între indiferență și opoziție față de o Politică de Securitate și Apărare Comună în Europa. Această schimbare reflectă o poziție similară a francezilor în raport cu participarea la structurile militare integrate ale NATO, în momentul în care Alianța reforma structurile de comandă. Respectându-și însă partenerii americani tradiționali, britanicii propuneau eficientizarea managementului de criză, fără a dilua resursele destinate apărării comune; totodată, propuneau ca Uniunea să se ocupe de funcțiile politice ale UEO, iar NATO de cele militare.

Totuși, momentul crucial al solidificării unei apărări europene a venit o dată cu decizia Consiliului European de la Köln de a face PESC să fuzioneze cu UEO<sup>5</sup>. Cauzele principale au fost modesta performanță europeană în criza din Kosovo și dorința unei autonomii de execuție față de NATO, respectând însă principiile legăturii transatlantice, și anume pe cele ale dezvoltării unei securități europene împreună cu SUA.

De asemenea, la Summit-ul de la Helsinki din 10-11 decembrie 1999, s-au adus noi precizări cu privire la cadrul stabilit la Köln, introducându-se pentru prima dată cifre și termene concrete pentru forța comună de apărare a UE. „Statele membre trebuie să fie pregătite ca, până în 2003, să poată desfășura, într-un interval de 60 de zile și pentru cel puțin un an, forțe militare numărând 50.000-60.000 de oameni pentru întregul spectru al

sarcinilor de la Petersberg”, se preciza în Concluziile președinției finlandeze a Consiliului Afacerilor Generale. În același timp, făcând referire la alte state interesate, Concluziile deschid și posibilitatea contribuției acestora la managementul militar al crizelor de către UE.

Ultimele date arată că proiectul avansează rapid și se automodifică din mers. Astfel, la reuniunea Consiliului Miniștrilor Apărării ai UE din 22 septembrie 2000, experții militari au amendat cifra de 60.000 de persoane, arătând că, pentru atingerea obiectivelor fixate, ar fi mai potrivit să existe o forță de 80.000 de persoane, susținută de 350 de avioane de luptă și 80 de nave militare<sup>6</sup>. Acest lucru ar însemna că Uniunea, în orice moment, trebuie să aibă 240.000 de soldați pregătiți de intervenție, datorită rotațiilor impuse de intervalul de un an stabilit la Helsinki pentru durata intervenției<sup>7</sup>. Experții au stabilit și un catalog al forțelor armate, care precizează toate mijloacele necesare, iar primele contribuții naționale (în oameni și echipamente) au fost înaintate în cadrul reuniunii Miniștrilor Apărării din UE, pe 13 noiembrie 2000 la Bruxelles. Pentru început, britanicii și-au propus să participe la această forță europeană cu 14.000 de soldați și aproape două treimi din marina regală, nemții vor aloca aproximativ 12.500 de soldați și tehnică blindată, francezii 12.000 de oameni și tehnică radar etc. Catalogul ofertelor complete în oameni și echipamente nu este încă definitivat.

## UNIUNE EUROPEANĂ INTERGUVERNAMENTALĂ SAU STATELE UNITE ALE EUROPEI ?

Rezerva interguvernamentală a marcat primele inițiative ale Comunității Europene de Apărare - eșuată în 1954 - , planul Fouchet din anii 60, precum și prima Cooperare Politică Europeană, decisă la Summit-ul de la Haga din 1969. Cooperarea politică includea, cu precădere, schimbul de informații și coordonarea în domeniul politicii externe. Franța și Marea Britanie preferă în continuare varianta dezvoltării interguvernamentale, care privilegiază politica prestigiului național în prelungirea trecutului lor de mari puteri. Ambele state privesc cu îngrijorare orice tentativă de a transforma Europa unită într-o federație de tip german, cu atât mai mult cu cât domeniile politicii externe și de apărare constituie nucleul dur al suveranității statale.

Statele mici sunt și ele mulțumite cu varianta interguvernamentală, deoarece le oferă posibilitatea de a-și face vocile auzite, refuzându-se astfel hegemonia celor mari.

Politica Externă și de Securitate Comună, creată în cursul Conferinței Interguvernamentale asupra uniunii politice (1990-1991), a fost înscrisă ca al doilea pilon interguvernamental al Tratatului de la Maastricht (1992), separat de primul pilon, prin urmare de sistemul decizional al UE. Pilonul doi și trei păstrează deci un sistem decizional strict interguvernamental și nu există dovezi că situația s-ar schimba într-un viitor apropiat. Tratatul de la Amsterdam a introdus modificări pragmatice în modul de funcționare a PESC, fără a aduce însă atingere nucleului dur interguvernamental. Înaltul Reprezentant pentru PESC este o funcție sustrasă influenței Comisiei Europene, iar votul majoritar se aplică numai pentru punerea în practică a deciziilor luate anterior prin votul unanim al reprezentanților guvernamentali. Extinderea cooperării cu UEO și, ulterior, preluarea sa de către UE au întărit tendința interguvernamentală.

Modul în care a fost luată decizia de fuziune demonstrează preeminența interguvernamentalismului. Interesele statale au fost acomodate cu prilejul deciziei interguvernamentale de la Köln. Dacă Tratatul prelua funcțiile UEO în domeniul managementului crizelor, Consiliul European a decis la Köln preluarea instituțiilor responsabile de acest management: reuniuni ale miniștrilor Apărării, stabilirea la Bruxelles a unui Comitet Politic și de Securitate Permanent, a unui Comitet Militar, a unui Stat-Major și preluarea Centrului de Studii Satelitare și a Institutului pentru Studii de Securitate.

„Statele Unite ale Europei” a fost și este tema predilectă a mediului academic și filosofico-politic în Europa, pornind tocmai de la o integrare interguvernamentală fără precedent, dar adăugând atributele necesare unei entități statale unice: o monedă unică, organisme centrale întrite cu un Guvern european, o Constituție, o armată europeană și, nu în ultimul rând, definirea unei cetățenii europene bazate pe mentalități relativ apropiate și pe o istorie care a dezvoltat, se speră, o conștiință europeană.

Trebuie afirmat de la început că, din punctul de vedere al securității europene, un sistem cu comandă, răspundere și finanțare unice ar fi mai ieftin, mai productiv și mai eficient pentru a asigura atât apărarea colectivă, cât și celelalte componente ale securității. Dar acest ideal este încă departe.

Dezbaterile asupra temei superstatului european, idee veche de cel puțin 55 de ani, au re izbucnit o dată cu propunerile politice înaintate de ministrul Afacerilor Externe german, Joschka Fischer, și de președintele francez, Jacques Chirac. Primul sugera crearea unui Guvern european, pornind de la acordarea prerogativelor necesare în acest sens Comisiei Europene, transformarea Parlamentului într-un Legislativ cu puteri sporite în Europa, alegerea unui președinte al UE, noua entitate urmând să fie compusă din statele puternice care doresc acest lucru (nucleu dur), restul țărilor putând să facă parte și ele din acest superstat atunci când doresc și când sunt gata să-și asume obligațiile necesare. Partizan al statului-națiune, cel de-al doilea propunea, în locul unei federații, o integrare mai rapidă condusă de un grup al „statelor-pionier” (Franța și Germania), dar care să aibă Comisia și Parlamentul drept instituții directoare ale aceleiași entități statale. Lor le-a fost opusă o altă propunere, înaintată de premierul britanic, Tony Blair, conform căreia viziunea federalistă sau suprastatală nu ar fi încă de dorit, dar rolul Parlamentului trebuie întărit, prin crearea celei de-a doua Camere, care să cuprindă reprezentanții parlamentelor naționale - subordonați Camerei Superioare, în care sunt reprezentați cei aleși prin votul direct pentru Parlamentul European actual -, și tot un rol sporit să fie acordat Consiliului European, care să ia deciziile prin votul majorității.

S-au accentuat dezbaterile în ceea ce privește adoptarea unei Constituții europene. Experții Institutului European din Florența au parcurs cele patru tratate europene mari și cele 38 de protocoale ale lor, extrăgând elementele comune, pe care le-au reunit într-un document numit „Tratatul de bază al UE”, oferit spre analiză statelor și instituțiilor europene, care să decidă redactarea Constituției Europene.

Așadar, un superstat european va trebui să aibă o armată unică, gata să-i apere granițele (definite foarte clar), a cărei organizare să pornească de la existența unui ministru-comisar al Apărării europene, de la conceperea unei strategii de securitate clară - în care să primeze apărarea și securitatea entității statale -, toate acestea bazate pe un Stat- Major General European, care să conducă o armată bine finanțată și echipată.. Euroscepticii (Marea Britanie, Danemarca, Suedia etc.) spun că nu va exista și că nu e de dorit o astfel de Europă și chiar, mai rău, că aceasta ar însemna ruperea legăturii cu SUA și desființarea NATO. Optimiștii (Franța, Germania etc.) spun că bazele superstatului sunt deja create prin deciziile de la Saint-Malo, Köln și Helsinki.



Nu se specifică însă, limpede cum s-ar rezolva unele probleme tradițional-istorice ale continentului, pentru a realiza un superstat european:

- care va/vor fi limba/limbile oficială/e a/ale acestui superstat, fără a supăra/discrimina restul membrilor?;
- cum vom evita uniformizarea culturală și dispariția diversității?;
- care va fi teritoriul exact al statului european?;
- cum vor arăta legăturile juridice ale superstatului, exprimate prin cetățenie, cu „europenii”?;
- cea mai importantă problemă, cât de puternică e conștiința europeană care-i leagă pe oameni sau, mai exact, sunt europenii gata să moară pentru țara lor, „Europa”?

Amploarea și importanța acordată viitorului securității europene reprezintă un aspect fără precedent în istoria „Bătrânului Continent”. Niciodată de la formarea statelor moderne nu a existat o integrare, în mod voluntar, la toate nivelurile, a unor entități statale, așa cum o reflectă prezentul Uniunii Europene. Și procesul continuă. De asemenea și numărul întrebărilor care se ridică este în creștere: care va fi rolul Consiliului Europei atunci când UE va adopta Carta Drepturilor Fundamentale pentru statele sale membre?; ce rol va mai avea OSCE în momentul în care UE va cuprinde aproape toate statele europene în prezent membre ale OSCE?; va rămâne OSCE singurul forum regional de dialog cu Rusia?; vor rămâne statele fost-sovietice singurele țări europene în afara UE?; care vor fi termenii de colaborare între UE și Rusia, plus fostele țări sovietice?

### **RELATIA SUA – UE**

Din toate punctele de vedere, Statele Unite ale Americii sunt mult mai apropiate de Europa decât de orice alt continent sau grup de state. Derivată din principiile și tradiția europeană, politica americană a fost permanent sensibilă față de relația cu Europa, atât la începutul secolului XX, cât, mai cu seamă, după 1945, adică de când SUA și-au arogat rolul de pater familias pentru Europa Occidentală. Integrarea europeană a fost nu numai încurajată, ci și determinată de dorința americană de a pune capăt disputelor istorice europene, care au implicat Statele Unite în două conflicte mondiale<sup>8</sup>.

Legătura Americii cu Europa este realizată prin politica britanicilor. Regatul Unit va fi întotdeauna resortul acestei comunități transatlantice, jucându-și cu abilitate interesele de menținere a americanilor în Europa și de conturare a unei apărări europene numai împreună cu aceștia, în virtutea rolului său istoric de echilibrator.

Tot legătura transatlantică a fost ingredientul-cheie care a atras statele fost comuniste ale Europei de Est, intrarea sub umbrela NATO întărindu-le sentimentul de securitate. Pentru est-europeni, numai Statele Unite au și vor avea forța necesară contrabalansării arsenalului ex-sovietic și capacitatea de proiectare a forțelor care să ofere o garanție de securitate credibilă.

Există însă și neînțelegeri în acest parteneriat privilegiat. Atitudinea uneori ambivalentă a SUA față de integrarea europeană este generată în primul rând de percepția că americanii sunt excluși din anumite inițiative europene. Încă din 1990, americanii s-au opus transformării UE într-o alianță, interpretând proiectul european ca o tentativă, similară propunerilor Rusiei, de subminare a NATO. Apoi, americanii consideră că prin crearea unei apărări europene exclusive se vor dubla instituțiile militare și cheltuielile necesare asigurării securității europene. Temându-se că proiectul european va duce la sfârșitul NATO, surse de la Pentagon au amenințat chiar că SUA se vor retrage unilateral din NATO, dacă UE dezvoltă forță europeană în sensul unei armate operaționale.

În principal francezii sunt cei care se opun unei preeminențe constante și de durată a Americii în politica de securitate europeană. De altfel, Franța este promotoarea și susținătoarea cea mai hotărâtă a proiectului ESDP (European Security and Defence Policy) dezvoltat în cadrul UE pentru a pune bazele armatei europene. Un episod al „războiului nervilor” franco-american îl constituie și criticile aduse de francezi sistemului de interceptare și analiză a comunicațiilor, Echelon 41, afiliat lumii anglo-saxone, prin care anglo-americanii pot asculta aproape toate comunicațiile europene.

În ultimul timp, principala problemă între aliați pare să fie reprezentată de pozițiile divergente asupra Sistemului Defensiv Antirachetă inițiativă americană care se înscrie în tiparele politicii izolaționiste ale SUA. Deși președintele american a arătat că acest sistem ar putea fi folositor și Europei, urmând să o includă în umbrela protectoare, în special francezii și germanii au determinat o poziție negativă a întregii UE față de proiect. Europeanii consideră că implementarea sistemului ar modifica echilibrul strategic,

protejând exclusiv teritoriul național american în fața unui atac nuclear, ceea ce ar duce la decuplarea apărării europene de cea americană.

Relația Europei Occidentale cu Statele Unite ale Americii trece printr-o perioadă de redefinire a raporturilor strategice. Chestiunea primordială legată de securitate se învâрте în jurul întrebării: vor avea americanii și europenii un sistem comun de securitate în secolul XXI? Cu alte cuvinte, vor mai rămâne americanii în Europa? Răspunsul la aceste chestiuni este pe cât de variat, pe atât de condiționat de evoluțiile politicii interne americane și de jocul intereselor naționale în cadrul Uniunii.

De preferat este ca, în actualul context, statele membre ale UE să mențină, împreună cu Statele Unite, comunitatea de securitate din prezent, deoarece atât principiile comune, cât mai ales interesele celor două continente se vor păstra convergente cel puțin pentru următoarele două-trei decenii. Pentru a păstra legătura transatlantică, politicile viitoare ale UE vor trebui să reducă temerile americane cu privire la neparticiparea la unele decizii, accentuând diferențierea aspectelor de care se va ocupa UE, față de cele care vor rămâne în competența NATO, întărind necesitatea complementarității între apărarea europeană și cea realizată împreună cu NATO.

## NOTE BIBLIOGRAFICE

---

<sup>1</sup> Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, Security. A New Framework for Analysis, Lynne Reiner Publishers Inc., Londra, 1998, p. 7-8.

<sup>2</sup> Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, op.cit., p. 15.

<sup>3</sup> Constantin Valentin, Documente de bază ale Comunității și Uniunii Europene, Titlul V al Tratatului de la Maastricht, Editura Polirom, Iași, 1999, p. 180-185.

<sup>4</sup> Constantin Valentin, Documente de bază ale Comunității și Uniunii Europene, Titlul V al Tratatului de la Amsterdam, Editura Polirom, Iași, 1999, p.260.

<sup>5</sup> Decizie pronunțată la Conferința Interguvernamentală a UE de la Koln 3-4 Iunie 1999.

<sup>6</sup> „Europa vrea o armată proprie de 80.000 de militari”., in Cotidianul, 25 septembrie 2000, p. 8.

<sup>7</sup> „Cei 15 au revăzut nivelul la care se ridică efectivele necesare înființării unei forțe de reacție rapidă în Europa”, Mediafax, 23 septembrie 2000.

<sup>8</sup> Beatrice Heuser, Transatlantic Relations. Sharing Ideals and Costs, Macmillan, Royal Institute of International Affairs Chatham House, Londra, 1996, p. 91